

П. Г. УДХАУС
ЕСТЕСТВЕНА РЕАКЦИЯ

Превод от английски: Стоян Бабалев, Красимира Маврова, 2001

chitanka.info

Чувството, което изпитваше господин Д. Уилмът Бърдси, докато стоеше притиснат от тълпата, напредваща сантиметър по сантиметър към входа на футболното игрище на Челси, наподобяваше доста това на прегладнял човек, на когото току-що са дали огромна порция, но който знае, че това скоро няма да се повтори. Беше пиян от щастие и преизпълнен с любов към ближния. Някъде дълбоко в съзнанието му се спотайваше черната сянка на бъдещи лишения, но в този момент той не позволяваше това да го тревожи. В този най-весел и лудешки ден от цялата година нова^[1] Бърдси беше доволен, че може да се наслаждава на настоящето, а бъдещето нека само се погрижи за себе си.

Господин Бърдси беше пред прага на нещо, което не му се бе удавало да прави откакто напусна Ню Йорк преди пет години. Щеше да гледа бейзболен мач. Ню Йорк загуби голям бейзболен фен, когато Хюго Пърси де Уинтър фрамлингъм, шести граф на Карикстийд се ожени за Мей Елинор, единствена дъщеря на господин и госпожа Д. Уилмът Бърдси от Седемдесета улица. Само ден след това събитие от международно значение госпожа Бърдси обяви, че от този момент нататък домът им ще бъде в Англия, възможно най-близо до скъпите Мей и Хюго. И тя тутакси изпълни заканата си като вдигна господин Д. Уилмът от удобния фотьойл, все едно беше някакъв куфар, напъха го в едно такси и го настана в отделна каюта на втора палуба на кораба „Олимпик“. И така той стана изгнаник.

Господин Бърдси се примири с това злодейско отвличане, което нямаше равно на себе си от времето на насилствената мобилизация, с типичното си добродушие, което го беше направило любимец сред колегите в бранша и нищожество у дома. Още в началото на брака му неговата роля беше стриктно определена без никаква възможност за крачка встрани. Задължението му беше да печели пари, а когато бъдеше повикан, да се отзовава тутакси на призивите на съпругата и дъщеря си Мей. Тези обязанности той изпълняваше съвестно в продължение на двайсет години.

Тази скромна роля много рядко предизвикваше негодуванието му, защото той обичаше жена си и обожаваше дъщеря си. Един от тези случаи беше споменатият международен заговор на Хюго и женската част от фамилията си. Бърдси нямаше нищо против Хюго Пърси, шести граф на Карикстийд, но осъждането на вечно заточение му

дойде премного. Той обичаше бейзбола с любов, по-голяма от тази към жените и изгледите повече никога да не стъпи на трибуните оказаха опустошителен ефект върху душата му.

И една сутрин, като глас от друг свят долетя новината, че Уайт Сокс и Джайънтс ще играят демонстративен мач в Лондон на стадиона на Челси. И господин Бърдси започна да брои дните като дете преди Коледа. Имаше и пречки, които трябваше да преодолее, за да присъства на заветния мач, но той се пребори с всичко и ето сега от първия ред наблюдаваше как двата тима се построиха пред крал Джордж.

Но всяко хубаво нещо рано или късно свършва и господин Бърдси трябваше да напусне стадиона заедно с останалите зрители. Съдбата се бе отнесла благосклонно към него. Беше го дарила с един прекрасен мач, нещо повече — на два пъти беше свидетел на два истински хоумрана^[2]. А в израз на върховно благоразположение тя му бе избрала място между двама господа с врящ темперамент, две богоподобни същества, които познаваха играта в най-големите и тънкости и виеха като вълци всеки път, когато не бяха съгласни с арбитъра. Много преди деветата смяна на местата за посрещане той изпитваше към тях чувства почти идентични с тези на корабкрушенеца, който среща на безлюден остров най-добрите си приятели от детинство.

Докато си пробиваше с лакти път към изхода, той усети присъствието на двамата господа, единият отляво, а другият отдясно. Погледна ги приветливо, опитвайки се да реши за себе си кого харесва повече. Беше тъжно да си помисли, че съвсем скоро и двамата щяха да изчезнат от живота му завинаги. И изведнъж взе важното решение. Ще се опита да отложи раздялата! Ще ги покани на вечеря. Над най-доброто, което менюто на хотел „Савой“ би могло да предложи, ще могат отново да преживеят следобедната битка. Не знаеше нито кои са или каквото и да е за тях, но какво значение имаше? Те бяха братя — фенове. Това беше достатъчно за него.

Мъжът отдясно беше млад, гладко избръснат и физиономията му будеше асоциация с лешояд. Имаше хладен и безизразен поглед, дори някак си отблъскващ, но само половин час по-рано лицето му беше бойно поле на противоречиви чувства и шапката му още носеше

белези от удара в ръба на седалката, когато Дейли обиколи всички бази.

Господинът от другата страна на господин Бърдси принадлежеше към друга порода фенове. Въпреки че по време на мача той също на няколко пъти нададе вой, през по-голямата част наблюдаваше мълчаливо и с такова напрежение, че по-неопитен наблюдател от господин Бърдси би объркал неактивността му с досада. Но само един поглед към стиснатите му челюсти и пламтящи очи му показаха, че пред себе си има истински мъж и брат.

Очите на въпросния господин все още излъчваха особен блясък и въпреки странния загар под брадата, страните му бяха бледи. Гледаше право пред себе си с невиждащи очи.

Господин Бърдси потупа по-младия господин по рамото.

— Страхотен мач! — каза той.

— Наистина — отвърна младият господин и се усмихна.

— От пет години не бях гледал бейзболен мач.

— През юни ще станат две години, откакто и аз не бях гледал.

— Елате да вечеряме в моя хотел и да си поговорим — импулсивно предложи господин Бърдси.

— С удоволствие! — отговори другият.

Господин Бърдси се обърна и потупа по рамото господина отляво. Реакцията бе малко неочаквана — на господин Бърдси дори му се стори, че човекът се стресна, а лицето му придоби болнаво блед оттенък. В погледа му, щом се обърна и срещна този на господин Бърдси миг преди да го сведе, се четеше панически ужас. Дъхът му странно изсвистя през стиснатите зъби. Господин Бърдси се изненада.

Сърдечността на гладко обръснатия мъж не го беше подготвила за възможността от такъв развой на нещата. Усети хлад и дори се канеше да сипе извинения за някакво припознаване, когато господинът го успокои с усмивката си. Беше болезнена усмивка, но за господин Бърдси това беше достатъчно. Господинът може би е по-нервозен от обичайното, но си личеше, че е истински джентълмен.

Той също се усмихна. Беше дребен, пълен и червендалест мъж и притежаваше усмивка, която въздействаше предразполагащо.

Многото години къртовски труд на Нюйоркската фондова борса не бяха унищожили по детски откритата любвеобилност на господин Бърдси и той целият грейна в отговор на усмивката на другия.

— Страхувам се, че ви стреснах — приветливо заговори той. — Искан да ви попитам дали ще позволите на напълно непознат, който случайно също е в изгнание, да ви покани на вечеря днес?

— В изгнание? — господинът запремига.

— фен в изгнание. Не мислите ли, че игрищата за поло са твърде далече? Този господин прие поканата ми. Имам апартамент в хотел „Савой“ и тримата можем да се съберем на една спокойна вечеря и да си поговорим за мача. Не съм гледал бейзболен мач от пет години.

— Нито пък аз.

— В такъв случай трябва да дойдете. Ние, феновете, трябва да се поддържаме, особено на чужда територия.

— Благодаря ви — отговори брадатият господин. — Приемам.

Когато трима непознати седнат да вечерят заедно, разговорът, дори и всички да са запалени любители на бейзбола, често е обречен да се закучи поне в началото. Спонтанното въодушевление, под влияние на което господин Бърдси беше отправил поканата си, бе започнало да отстъпва пред засилващото се чувство на сконфузеност още преди да сервира супата. Някакво неясно препятствие спъваше нормалния ход на гуляя и господин Бърдси го усети. И двамата му гости бяха от мълчаливия тип, а гладко обръснатият млад господин беше добил навик да гледа втренчено господина с брадата и по този начин очевидно депресираше чувствителната му натура.

— Вино — измърмори господин Бърдси на сервитьора. Каза го с откровението на генерал, свикващ резерва за голямата атака. Успехът на тази скромна вечеря означаваше много за него. Имаше обстоятелства, които щяха да я превърнат в оазис за неговия живот. Исканше му се това да е случаят, за който щеше да си спомня с утеха в дните на безрадостната сива старост. Не можеше да си позволи провал.

Тъкмо се нахрани да подхване някак си разговора, когато младият господин го изпревари. Накланяйки се напред, той се обърна към господина с брадата, който с празен поглед ронеше филийка хляб.

— Сигурен съм, че сме се срещали и преди — каза той. — Лицето ви ми се струва познато.

Ефектът от тези думи бе не по-малко любопитен от ефекта, предизвикан от потупването по рамото непосредствено след бейзболния мач. Нисичкият господин погледна като подплашен звяр и поклати глава, без да продума.

— Странно — промълви младият мъж. — Бих се заклел, че е така. От Ню Йорк ли сте?

— Да.

— Струва ми се — вметна господин Бърдси, — че е крайно време да се запознаем. Колко странно, че на никой от нас досега не му дойде наум. Името ми е Бърдси, Д. Уилмът Бърдси и съм от Ню Йорк.

— Аз се казвам Уотърол — каза по-младият. — От Ню Йорк.

Господинът с брадата се поколеба.

— Казвам се Джонсън. Живеех в Ню Йорк.

— Къде живеете сега, господин Джонсън?

Брадатият се поколеба отново.

— В Алжир — каза той.

Господин Бърдси бе осенен от идеята да поразчупи леда с непринуден разговор.

— Алжир — каза той. — Никога не съм ходил там, но съм чувал, че местенцето си го бива. По бизнес ли сте там, господин Джонсън?

— Не, живея там по здравословни причини.

— Отдавна ли живеете в Алжир?

— От пет години.

— Тогава трябва да съм ви срещал в Ню Йорк, защото никога не съм бил в Алжир, а съм сигурен, че сме се срещали някъде. Страхувам се, че ще ме вземете за голям досадник, дето все се въртя около тая тема, но работата е там, че ако има нещо, с което се гордея, това е, че съм голям физиономист. Нещо като хоби ми е. Ако реша, че някое лице ми е познато, а не мога да си спомня откъде, започвам да се тормозя толкова, че загубвам съня си. Може би от чиста суета, а може би защото в моята професия способността да се запомнят физиономии е могъщо преимущество. Помагало ми е стотици пъти.

Господин Бърдси беше интелигентен човек и забеляза, че с тези си излияния на масата Уотърол лазеше по нервите на Джонсън. Като добър домакин той направи усилие да се намеси и да овладее разговора.

— Чувал съм много интересни истории за Алжир — притече се на помощ той. — Един приятел беше на почивка там с яхтата си миналата година. Трябва да е нещо прекрасно.

— Истински ад е — прекъсна го Джонсън и с това моментално сложи точка на разговора.

В злоещото мълчание един ангел в човешка форма запърха към тяхната маса. Звукът от отварянето на корковата тапа беше повече от музика за ушите на господин Бърдси. Беше като залп от оръдията на пристигащата на помощ армия.

Първата чаша, както винаги се случва с първите чаши, размекна брадатия джентълмен до такава степен, че той започна със затрогващо старание да събира парченцата на разговора, които сам беше разпилял.

— Страхувам се, че ще ме помислите за доста рязък, господин Бърдси — каза колебливо той, — но вие не сте живели в Алжир пет години, а аз съм. — Господин Бърдси кимна с разбиране. — В началото ми хареса; Дори си помислих, че е идеалното място за мен. Но цели пет години... и да не очакваш нищо да се случи до края на живота ти...

Млъкна и пресуши чашата си. Господин Бърдси бе все още объркан. Наистина, разговорът някак потръгна, но беше поел в доста мрачна посока. Леко зачервен от отличното шампанско, което беше подбрал за специалната вечеря, той се опита да поразведри обстановката.

— Чудя се — каза той, — кой от нас, тримата фенове, имаше най-големи трудности да се добере до билет за мача. Предполагам, че на никой не му е било лесно.

Младият джентълмен поклати глава.

— Не разчитайте на мен да допълня събраните съчинения на Шехерезада с някоя романтична история. По-трудно щеше да ми бъде да не дойда на стадиона. Казвам се Уотърол и съм лондонският кореспондент на „Ню Йорк Кроникъл“. Трябваше да присъствам на мача, за да го отразя.

Господин Бърдси се закикоти самодоволно, но и с известна доза детинска гордост.

— Ще има да се смеете, когато чуете изповедта ми. Дъщеря ми се омъжи за английски граф и жена ми ме доведе тук, за да се поопознаем с родата. Тази вечер трябваше да има официална вечеря, на която се очакваше да присъства цялата сбирщина и инстинктът за самосъхранение ми продиктува да се измъкна. А на всичко отгоре да ти се случи Джайънтс и Уайт Сокс да играят само на петдесет мили от дома ти. Е, изнизих се през задния вход, препуснах до гарата и хванах бързия влак за Лондон. А какво става в момента у дома — не искам и

да си помисля. В този момент — господин Бърдси погледна часовника си, — предполагам, че нагъват ордъовъра и зяпат в празния стол. Срамота е да се постъпва така, но за бога, какво можем да направя?

Той се обърна към господина с брадата.

— Някакви приключения около вас, господин Джонсън?

— Не. Аз... аз просто дойдох.

Младият Уотърол се наведе през масата. Беше спокоен, но очите му блестяха.

— Това не беше ли достатъчно приключение за вас? — попита той.

Погледите им се срещнаха. Седнал между тях, господин Бърдси гледаше ту единия, ту другия, смътно обезпокоен. Нещо ставаше. Разиграваше се някаква драма, а той нямаше никаква представа за какво става дума. Лицето на Джонсън бе бледо и покривката на масата се нагърчи под силно стиснатите му пръсти. Но когато отговори, гласът му беше ледено спокоен.

— Не разбирам.

— А ще разберете ли, когато назова истинското ви име, господин Бениън?

— Но какво е всичко това? — попита отпаднало господин Бърдси.

Уотърол се обърна към него и лицето му по-осезаемо отвсякога доби хищното изражение на лешояд. Господин Бърдси изпита внезапна неприязън към младия човек.

— Много просто, господин Бърдси. Ако досега сте се заблуждавали, че сте в компанията на почтени хора, можете поне да се утешите с мисълта, че сте поканили на вечеря знаменитост. Както вече споменах, убеден съм, че с господина сме се срещали и преди. Вече си спомних къде и кога. Това е господин Джон Бениън и за последен път го видях преди пет години, когато бях репортер в Ню Йорк и отразявах неговия процес.

— Неговия процес?

— Той ограби Нова Азиатска Банка със сто хиляди долара, възползва се от пускането под гаранция и никой повече не чу за него.

— Мили Боже!

Господин Бърдси впери в госта си очи, които забележимо увеличиха диаметъра си. С удивление усети как в душата му отново се

надига въодушевлението. На излизане от къщи тази сутрин си каза, че това ще бъде един необикновен ден. В този момент той бе убеден, че е изрекъл пророчество.

— Значи затова живеете в Алжир?

Бениън не отговори. Откъм булевард „Странд“ в уютната и топла хотелска стая проникваше глухото ръмжене на автомобилите. Уотърол отново взе думата.

— Не мога да разбера, Бениън, какво, по дяволите, ви накара да поемете риска да дойдете в Лондон, където всеки втори човек, когото срещате, е от Ню Йорк. Шансовете да ви разпознаят са две към едно. Добихте голяма известност с вашата авантюра преди пет години.

Бениън изправи глава. Ръцете му трепереха.

— Ще ви кажа — каза той. Гласът му прозвуча толкова грубо, че смутеният домакин усети почти физическа болка. — Направих го, защото бях мъртвец и видях в това шанс да оживея отново за един ден, защото ми дойде до гуша от проклетата гробница, в която живея цели пет столетия, защото откакто го напуснах, страдам за Ню Йорк. Това беше една възможност да се върна за няколко часа. Знаех, че има риск. И го поех. Разбирате ли?

В сърцето на господин Бърдси бушуваха такива чувства, че трудно би намерил между тях подходящите думи. Най-после го срещна — Суперфенът; човекът, който ще мине през огън и вода, за да гледа любимия бейзбол. До този момент бе гледал на себе си като най-близкото подобие на този обвит в мистерия мит. Той също бе дръзнал да мине през огромни опасности, за да отиде на стадиона. Дори и в този момент част от разсъдъка му беше зает с догадки, какво ли щеше да каже жена му, когато се прибере у дома. Но какъв беше неговият риск пред този на Бениън? Господин Бърдси се оживи. Не можеше да скрие съчувствието и възхищението си. Наистина, човекът беше престъпник. Беше ограбил банка със сто хиляди долара. Но в края на краищата това нямаше никакво значение. Най-вероятно щяха да прахосат парите по най-глупав начин. А и банка, която не може да се грижи за парите си, напълно заслужава да ги изгуби. Господин Бърдси се почувства изпълнен с праведен гняв към Нова Азиатска Банка.

И той наруши тишината, последвала думите на господин Бениън с еретично звучащите слова:

— Е, слава богу, че никой друг не ви е разпознал досега.

Уотърол се ококори.

— Наистина ли намеквате, че трябва да потулим това, господин Бърдси? — попита хладно той.

— Е, ами...

Уотърол стана и се запъти към телефона.

— Какво смятате да правите?

— Да позвъня в Скотланд Ярд, разбира се. Вие какво си помислихте?

Без съмнение младият човек изпълняваше дълга си на гражданин, но трябва да отбележим, че господин Бърдси го погледна с неподправен ужас.

— Не можете! Не трябва! — извика той.

— Разбира се, че ще го направя.

— Но... но... човекът е пропътувал толкова път, за да гледа бейзбол. — На господин Бърдси се струваше невероятно, че този аргумент не е в състояние да накара който и да е да пренебрегне всичко останало. — Не можете да го предадете. Жестоко е.

— Но той е доказан престъпник.

— Той е фен. Бих казал, той е истински фен.

Уотърол сви рамене и се запъти към телефона.

— Един момент — каза Бениън.

Уотърол се обърна и видя срещу себе си дулото на малък пистолет. Той се засмя.

— Очаквах това. Можете да си го размахвате колкото си искате.

Бениън подпря треперещата си ръка на ръба на масата.

— Ще ви застрелям само ако мръднете.

— Няма. Нямайте смелостта да го направите. Вие сте само един дребен мошеник. Никога няма да наберете куража да натиснете спусъка.

И вдигна слушалката.

— Свържете ме със Скотланд Ярд.

Беше се обърнал с гръб към Бениън. Бениън стоеше неподвижен. Миг след това пистолетът падна с глух звук на пода. Силите на Бениън стигнаха дотук — той зарови лице в ръцете си и се разрида като обидено дете. Беше наистина съсипан.

Господин Бърдси стоеше дълбоко покъртен, но и напълно безпомощен. Цялата ситуация приличаше на кошмар.

Равният глас на Уотърол наруши тишината.

— Скотланд Ярд ли е? Аз съм Уотърол от „Ню Йорк Кроникъл“. Инспектор Джарвис там ли е? Помолете го да дойде на телефона... Ти ли си, Джарвис? Уотърол съм. Говоря от хотел „Савой“, апартаментът на господин Бърдси. Слушай Джарвис. Тук има един човек, търсен от американската полиция. Изпрати някой тук да го арестува. Бениън. Ограби Нова Азиатска Банка в Ню Йорк. Да, има заповед за арестуването му отпреди пет години... Добре.

Уотърол затвори телефона. Бениън се изправи на крака. Трепереше целият — жалка гледка. Господин Бърдси също се изправи. Гледаше Уотърол втренчено.

— Вие... Вие сте нищожество! — каза господин Бърдси.

— Аз съм американски гражданин — спокойно каза Уотърол — и случайно имам представа какво е граждански дълг. И не само това, аз съм журналист и имам представа за задълженията ми към вестника. Наричайте ме както си искате, нищо не можете да промените.

Господин Бърдси изсумтя.

— Вие страдате от непоправима сантименталност, господин Бърдси. Ето каква ви е диагнозата. Само защото този човек е избегнал правосъдието цели пет години, смятате, че всичко трябва да бъде простено и забравено.

— Но... но...

— Аз не мисля така.

Той извади табакерата си. Чувстваше се много по-напрегнат и нервен, отколкото подозираха останалите присъстващи. Когато демонстрира пренебрежение си към опасността пред дулото на малкия грозен пистолет, хладнокръвието му трябваше да мине през кръговете на ада и сега тежкото изпитание си казваше своето. И понеже нервите му бяха опънати до краен предел, той запали цигара — много бавно, много внимателно и дори с някакъв жест на превъзходство. За господин Бърдси това беше последната капка, която преля чашата.

Метаморфозата му от горд, но пасивен джентълмен в разярен или казано с прости думи, изпаднал в амок бик отне по-малко от секунда. Цялата тази промяна се извърши в краткото време, необходимо да се запали клечка кибрит.

В момента, когато се появи пламъкът, господин Бърдси скочи на крака.

Преди много години, когато младата кръв течеше буйно във вените му, господин Бърдси се бе занимавал активно с футбол^[3]. А когато си бил футболист, оставаш такъв до гроба. С годините атакуващият стил вече не беше отличителна черта на характера му, но яростта възвърна спортния му дух. И както преди трийсет години, той се спусна към краката на господин Уотърол, обути в безупречни панталони и двамата се сгромолясаха на пода. От купчината тела се чу викът на господин Бърдси:

— Бягай! Бягай, глупако! Бягай!

И докато вкопчен здраво в противника, останал без дъх и наранен, усещаше как светът се срива в една мощна експлозия, вратата се отвори с трясък и по коридора отекнаха отдалечаващи се в бяг стъпки.

Господин Бърдси освободи противника от захвата си и се изправи болезнено. Преживяното го беше върнало в обичайното му състояние. Вече не беше кръвожадният боец. Беше джентълмен на средна възраст, от когото лъхаше достойнство и който до преди минута се беше държал някак странно.

Уотърол, зачервен и раздърпан, го гледаше безмълвно. Успя да промълви само „Вие луд ли сте?“.

Господин Бърдси внимателно опипа крака си, за който имаше подозрение, че е счупен. Облекчен след проверката, той стъпи здраво на земята и погледна към Уотърол. Не беше в най-изискания си вид, но успя да придаде на гласа си нотка на аристократичен укор:

— Не трябваше да го правите, млади момко. Не беше честно. О, да, знам го аз вашия „граждански дълг“ и така нататък. Не върви. Има изключения за всяко правило и това беше едно от тях. Когато човек рискува свободата си, за да дойде на бейзболен мач, трябва да се отнесеш с подobaващото уважение към него. Той не е мошеник — той е фен. А ние, феновете в изгнание, трябва да си помагаме.

Уотърол целият се тресеше от ярост, разочарование и неприятното усещане, че е бил третиран като чувал с картофи от един възрастен господин. Чак заекваше от яд.

— Вие, проклет глупак, разбирате ли какво направихте? Полицайте ще бъдат тук всеки момент.

— Ами да дойдат.

— Но какво да им кажа? Какво обяснение да дам? Каква история да измисля? Не виждате ли в каква каша ме забъркахте?

Нещо зацъка в душата на господин Бърдси. Войнственото настроение беше съвсем изчезнало и разумът отново се възцари на трона си. Вече беше способен да мисли по-спокойно, а това, за което си мислеше в момента, помрачаваше настроението му.

— Млади човече — каза той, — не се тревожи за себе си. Имаш чене, само трябва да измислиш история за пред полицията. Някоя стара случка ще свърши работа. Аз да му мисля — ще трябва да давам обяснение на жена си.

[1] Популярен цитат от поемата на Тенисън „Майската царица“ — Б.пр. ↑

[2] Удар в бейзбола, след който батърът е в състояние да направи пълна обиколка на базите — Б.пр. ↑

[3] Става дума за американски футбол — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.